

prima instanță: Judecătoria Buiucani
Judecător: A. Danilov
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N. Vascan, V. Clima, E. Fistican

ÎNCHEIERE

17 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Dumitru Visternicean
Iuliana Oprea

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Andrei Dicusar împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de Dicusar Andrei, admise apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, modificată hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 24 noiembrie 2016, prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 170 000,00 lei până la suma de 100 000,00, în rest hotărârea primei instanțe, a fost menținută,

c o n s t a t ă :

La 12 aprilie 2016, Dicusar Andrei, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că la data de 16 martie 2015 a fost pornită cauza penală de către SUP al IP Ciocana, mun. Chișinău, în baza bănuielii rezonabile că au fost comise infracțiunile prevăzute de art.171 alin.(1) și art.172 alin.(2) CP.

A notat reclamantul că, în cadrul urmăririi penale a fost pus sub învinuire, fiind învinuit de săvârșirea infracțiunilor de viol și acțiunilor violente cu caracter sexual în formă perversă.

A concretizat reclamantul că din momentul reținerii și interogării în calitate de bănuit a negat tot timpul participarea sa la săvârșirea acestor infracțiuni, colaborând cu organul de anchetă întru stabilirea corectă a circumstanțelor cauzei.

A mai notat reclamantul că la 28 aprilie 2015, a depus cerere prin care a solicitat efectuarea testului ADN, cu suportarea tuturor cheltuielilor aferente investigației date, iar potrivit concluziei de investigare a cazului de identificare și comparare a profilelor genetice nr.288/05-2015 din 18 iunie 2015, materialul biologic (profilul genetic masculin) depistat pe proba delictă nr.1365, prezentată spre investigație, nu aparține inculpatului prezumtiv Dicusar Andrei (proba nr.1377), în așa mod s-a dovedit nevinovăția lui Dicusar Andrei.

La caz, a afirmat reclamantul că la 20 martie 2015, a fost reținut de organul de urmărire penală în raza art. 166 CPP, iar prin încheierea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 13 martie 2015, în privința sa a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arest preventiv și eliberat mandat de arest pe un termen de 30 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Ciocana, mun. Chișinău din 15 aprilie 2015, demersul procurorului de prelungire a mandatului de arest în privința lui Dicusar Andrei a fost respins și a fost aplicată măsura de constrângere sub formă de arest la domiciliu, care fiind contestată cu recurs a fost casată, iar din 22 aprilie 2015 reclamantul fiind în arest preventiv din nou. Ulterior, termenul de arest preventiv a fost prelungit de câteva ori, până la 14 iulie 2015.

Ca rezultat al examinării demersului avocatului reclamantului, Oleg Slobodzeanu, prin încheierea din 22 iunie 2015, Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău a dispus revocarea măsurii de constrângere sub formă de arest preventiv în privința lui Dicusar Andrei cu eliberarea acestuia din sala de ședință, iar prin ordonanța Procuraturii s. Ciocana, mun. Chișinău din 38 octombrie 2015, a fost scos de sub urmărire penală, din motiv că fapta nu a fost comisă de către învinuitul Dicusar Andrei.

Astfel, a considerat reclamantul că s-a aflat ilegal sub arest timp de 88 zile și în arest la domiciliu timp de 7 zile, perioadă în care a suferit fizic și moral, faptul că era ilegal acuzat și arestat, l-a determinat la 25 martie 2015 să se sinucidă.

A mai notat Dicusar Andrei, că până la arest a activat conform contractului individual de muncă nr.241 din 2004 la SA „Apă-Canal Chișinău” în calitate de lăcătuș de rețele, având salariu pe unitate de timp - 16,07 lei/oră, spor pentru muncă prestată în condiții nefavorabile - 210,00 lei. Orarul de muncă la momentul arestării era 10 ore la muncă prima zi, 12 ore la muncă a doua zi - două zile libere.

Conform calculelor, a lipsit de la muncă din cauza arestării ilegale timp de 95 zile, timp în care urma să se afle la serviciu 32 zile lucrătoare, pentru care urma să fie remunerat cu 14 144,00 lei (21 zile x 10 ore - 210 ore; 21 zile x 12 ore - 252 ore; 462 ore x 16.07 lei - 7 424 lei; 32 zile x 210 lei - 6 720 lei; total 14 144,00 lei).

Totodată, a afirmat Dicusar Andrei, că pentru asistență juridică a achitat avocatului suma de 12 000,00 lei (conform actului de primire-predare din 28 octombrie 2015 și a bonurilor de plată nr.082570 din 25 martie 2015 și nr.082597 din 23 martie 2016).

Așa dar, a solicitat Dicusar Andrei constatarea faptului tragerii ilegale la răspundere penală și arestării ilegale, încasarea sumei de 12 000 lei pentru acordarea asistenței juridice, încasarea sumei de 9 700 lei pentru efectuarea expertizei și 14 144 lei pentru lipsa forțată de la serviciu, repararea prejudiciului moral pentru tragerea ilegală la răspundere penală în mărime de 200 000 lei, repararea prejudiciului moral pentru deținere ilegală sub arest pe parcursul a trei luni în mărime de 500 000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 noiembrie 2016, cererea de chemare în judecată înaintată de Dicusar Andrei s-a admis parțial, s-a constatat faptul tragerii ilegale la răspundere penală și a arestării ilegale a lui Dicusar Andrei pe cauza penală nr.2015480441 de învinuire în comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 171 alin.(1) și art. 172 alin.(2) CP și s-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Dicusar Andrei în contul reparării prejudiciul moral suportat ca urmare a tragerii ilegale la răspundere penală și deținere ilegală în stare de arest a sumei de 170 000,00 lei, prejudiciului material în sumă de 35 844,00 lei și a cheltuielile de judecată în sumă de 6 000,00 lei. În rest cerințele reclamantului au fost respinse ca neîntemeiate.

Considerând neîntemeiată hotărârea primei instanțe la 01 decembrie 2016 Ministerul Justiției a declarat apel, prin care a solicitat casarea hotărârii contestate cu emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea înaintată de Dicusar Andrei să fie respinsă sau modificarea hotărârii contestate în sensul diminuării prejudiciului moral.

La 05 decembrie 2016, Procuratura Generală a declarat apel, prin care a solicitat casarea hotărârii contestate cu emiterea unei hotărâri noi prin care acțiunea înaintată de Dicusar Andrei să fie respinsă.

Ulterior, la 06 decembrie 2016, Dicusar Andrei prin intermediul reprezentantului Oleg Slobozean, a declarat apel solicitând casarea parțială a hotărârii contestate în partea în care pretențiile înaintate au fost respinse și respectiv emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii înaintate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2017, s-a respins apelul declarat de Dicusar Andrei reprezentat de avocatul Oleg Slobozean, s-au admis apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, s-a modificat hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 noiembrie 2016 prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral de la suma de 170 000,00 lei, până la suma de 100 000,00 lei, în rest, hotărârea primei instanțe, s-a menținut.

La adoptarea soluției, instanța de apel a reținut că prima instanță a dat o apreciere parțial corectă probelor administrate, constatând și elucidând în parte circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii. Astfel în partea stabilirii cuantumului prejudiciului moral, instanța de fond pripit a hotărât încasarea sumei de 170 000,00 lei, care constituie o sumă exagerată, improprie speței în cauză, iar suma de 100 000,00 lei, reprezintă de fapt o sumă rezonabilă și echitabilă, ca despăgubire morală.

Considerând neîntemeiată decizia instanței de apel, la 12 septembrie 2017 Ministerul Justiției a înaintat cerere de recurs, prin care solicită admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2017 și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea înaintată de către Dicusar Andrei să fie respinsă integral.

Ulterior, 27 septembrie 2017, Procuratura Generală a declarat recurs, prin care solicită admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2017 și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de către Dicusar Andrei să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

Instanța de recurs constată că, decizia instanței de apel din data de 21 iunie 2017 a fost expediată recurenților la 04 septembrie 2017. Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, prin prisma art. 434 CPC, consideră cererile de recurs depuse de Ministerul Justiției și Procuratura Generală în termen.

Pledând pentru admiterea cererilor de recurs în sensul declarat, recurenții consideră că soluția instanței de apel este pripită, fapt ce rezultă din nedeterminarea naturii juridice a obiectului litigiului, criteriu care presupune prin sine lămurirea corectă și certă a situației de fapt și de drept.

De asemenea, susțin că instanța de apel examinând apelul a trecut în mod superficial argumentele invocate de către apelanții-recurenții Ministerul Justiției și Procuratura Generală și materialul probator anexat la materialele cauzei, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului sub toate aspectele, în raport cu legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că, cererile de recurs declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, urmează a fi declarate inadmisibile, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală, sunt declarative și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, completul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

În cazul de față, argumentele invocate de către recurenți în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Completul reiterează și faptul că, recursul trebuie să fie unul „efectiv”, atât în practică, cât și în drept. Un astfel de recurs este cerut pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (a se vedea Mitropolia Basarabiei și alții vs. Moldova, nr. 45701/99 § 137, ECHR 2001-XII). În același timp, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Asito vs Republica Moldova, 10 iulie 2001, Meyer vs Germania, 22 martie 2016), însă în cererile de recurs declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, reieșind din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Dumitru Visternicean

Iuliana Oprea